

28de December 1836, saa vil en saadan Sammenligning efter min Overbevisning i flere Stykker falde ud til Fordel for den sidstnævnte. Naar man saaledes sammenligner §§ 5 og 6 i det gamle Reglement for Bornholm med de tilsvarende Paragrafer 1 og 2 i den Forordning, som gjælder i det øvrige Danmark, saa vil man finde at der i det gamle Reglement er mange flere Omstændigheder og altfor mange Omkostninger, til Skade for hurtig Bjergring af Mandskab og Gods, end i den Forordning, som gjælder for hele det øvrige Rige. Efter at have antydet dette, skal jeg ikke nærmere oplæse disse Paragrafer; jeg har nu tilladt mig at citere dem. Der er ogsaa den Omstændighed ved det gamle Reglement for Bornholm, at der efter dette er en Route, der skal følges med Hensyn til Tilfælde af Bjergerne. Hele dette Maskineri eller hele dette Antal af Bjergere, der findes ansatte, kunne nemlig ikke bruges paa engang, men man maa gaa til Bjergerne efter Tour eller Omgang; det er jo, som bekendt, en Smule For tjeneste, en lille Fordel for Rytboerne. Der findes tillige den Bestemmelse i Reglementet, at Bjergerne skulle møde personligt. Naar man nu kommer og tilsiger dem, og de ikke ere hjemme, eller ere syge, eller kort sagt, ikke personligt kunne give Møde, maa man gaa andre Steder hen for at faae det Antal Bjergere, der er forbeholdt til Bjergringen, og det giver naturligvis Anledning til Forsinkelser og Ophold til Skade for en hurtig Bjergring af Mandskab og Gods. Dernæst skal jeg tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, at ifølge den paa Bornholm gjældende Bestemmelse ere Bjergerne i Alt, hvad der vedrører Bjergerlønns Saksfattelse, voldgivne til Amtmandens Kjendelse eller Stjøn og Afgjørelse, hvorimod disse Spørgsmaal efter den almindelig gjældende Lov i visse Maader kunne appelleres til Domstolene, forsaavidt Bjergerne ikke ere tilfredse med Kjendelsen. Med Hensyn til den Sammenligning, jeg har tilladt mig at fremdrage, er der i Almindelighed den Ting at sige, at den Lovbestemmelse, der gjælder for hele det øvrige Rige, er langt mere fuldstændig og udtømmende i alle foresaldende Tilfælde, saaledes at jeg ikke er i Tvivl om, at man paa Bornholm vistnok i mange Tilfælde har maattet og maa ty til Analogier fra denne Forordning, idet nemlig det Reglement, der særlig er gjældende der, ikke er udtømmende i de forskellige Forhold. Den Omstændighed, at Forordningen af 1836 er kommen til Verden efter en meget udførlig Overveelse og Drøftelse baade af den jydsk og af Ostfjernes Standerforsamling i Aarene 1835—36, forekommer mig ogsaa at indeholde en Borgens for, at dens Bestemmelser i det Hele taget ere mere formaalstjenlige end de, man har for Strandingsvæsenet paa Bornholm. Hvis disse sidstnævnte Bestemmelser skulde være de heldigste, maatte man efter min Mening komme til det Resultat, at man

burde søge at faae den for hele det øvrige Danmark gjældende Bestemmelse forandret i Overensstemmelse med de bornholmske Bestemmelser; det vilde vistnok være Konsekvensen deraf. Da, som sagt, imidlertid den høitagtede Justitsminister har udtalt sig forholdsvis velvillig for Sagen, skal jeg ikke opholde det høie Thing længere, men kun slutte med at sige, at jeg fuldstændig samstemmer med de Synsmaader, der ere gjorte gjældende i det foreliggende Andragende fra 441 Mænd, mest Rytboere paa Bornholm.

Bagger: Jeg skal til det ærede Medlem for Aalborg Amts 2den Valgkreds (H. Steffensen) gjøre den korte Bemærkning, at han vistnok ikke tilstrækkelig har overveiet Konsekvenserne af det Standpunkt, hvorpaa han stillede sig med Hensyn til Andragendet fra Bager Hættel. Standpunktet var dette, at vi ved at tage os af denne Sag og henvise den til Ministeren opfordrede denne til at fremskaffe yderligere Oplysninger, der kunde godtgjøre, hvorledes Mandens Sindsstilstand nu er. Det forekommer mig, at det ærede Medlem burde have indset, at Konsekvensen af den Udtalelse, han der fremkom med, bedre end noget Andet viser, at Standpunktet er uholdbart. Konsekvensen vilde nemlig ganske simpelt være, at enhver som helst Privatmand, der forlangte, at en Foranstaltning, truffen af det Offentlige, — i dette Tilfælde erklærer Udvalget selv i sin Betænkning, at der var god Føie til Afgivelsen af det paagjældende Umyndighedsdekret, altsaa at det Offentliges Foranstaltning dengang har været rigtig, — at en saadan Foranstaltning nu ikke længere skulde erkendes for tidsvarende, maatte kunne henvende sig til os for ved vor Medvirken at faae det Offentlige sat i Bevægelse til at undersøge et hans Person alene vedrørende Forhold. Dette kan dog umuligt være Meningen. Heri indeholdes tillige mit Svar til det ærede Medlem for Beile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen), som gav Anvisning paa Finantsloven med Hensyn til mulige Pengebevillinger og talte om, at det ikke var nogen stor Sum, der behøvedes til at faae denne Sag belyst. Spørgsmaalet er ikke her; om der behøves Tid eller Meget; men der foreligger her det principielle Spørgsmaal, om den lovgivende Forsamling eller en af dens Afdelinger bør tage sig af et Spørgsmaal som dette, som er rent personligt og vedrører en Privatmand. Det var blot dette, jeg vilde udtale til de to ærede Talere, idet jeg fastholder Alt, hvad jeg udtalte før, og hvad den ærede Minister sluttede sig til, at der nemlig for den Paagjældende er en klar og tydelig Bet, ad hvilken han kan søge det vedkommende Umyndighedsdekret hævet, forsaavidt han tror, at hans Tilstand nu er en saadan, at dette Dekret bør hæves.

Madsen: Den sidste ærede Taler omtalte i sit første Foredrag, at Bager Hættel havde havt